

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ (УКРАЇНА)
Інститут економіки та менеджменту
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління

За участю:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний університет «Львівська політехніка» (Україна)
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (Україна)
Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)
Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)
Поліський національний університет (Україна)
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця (Україна)
Херсонський національний технічний університет (Україна)
Хмельницький національний університет (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Познанська політехніка (м. Познань, Республіка Польща)
Сілезька політехніка (м. Глівіце, Республіка Польща)
Академія гірничо-металургійна імені Станіслава
Сташіца (м. Краків, Республіка Польща)
Казахський агротехнічний університет імені Сакена Сейфулліна (м. Астана, Республіка Казахстан)
Технічний університет Клуз-Напока (м. Бая-Маре, Румунія)
Вільнюський технічний університет імені Гедимінаса (м. Вільнюс, Литва)
Університет бізнесу в Катовіцах (м. Катовіце, Польща)

VIII Міжнародна науково-практична конференція
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СТРАТЕГІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГАЛУЗЕВИХ І
РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ»

24-25 вересня 2026 року

УДК 005.21(06)+332.1(06)
Т-33

Рецензенти:

Іванна ЗАПУХЛЯК, д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту адміністрування ІФНТУНГ

Наталія ВАЛІНКЕВИЧ, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету

Олена БАЧИНСЬКА, к.е.н., завідувач відділу аспірантури НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

*Рекомендовано вченою радою університету
(протокол №15/706 від 30.09.2026 року)*

Т-33 Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем» (Івано-Франківськ, 24-25 вересня 2026 року): Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ, 2026. 967 с.

ISBN 978–966–694–554–2

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем» містять результати наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо питань наукового пошуку шляхів вирішення актуальних наукових і практичних проблем стратегічного розвитку підприємств, організацій, органів місцевого самоврядування в умовах сучасних викликів,

Матеріали будуть корисними для науковців та практикуючих фахівців у галузі менеджменту та адміністрування, керівників підприємств, організацій, бізнесу, інституцій громадянського суспільства, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрантів, студентів та усіх, кого цікавлять питання сучасного менеджменту.

ISBN 978–966–694–554–2

© ІФНТУНГ, 2026

<i>Каракича Каміла Сергіївна, Расулова Алла Миколаївна</i> ДИСТРИБУЦІЯ ПОСЛУГ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ ЧЕРЕЗ ГЛОБАЛЬНІ МАРКЕТПЛЕЙСИ	396
<i>Карачарова Катерина Анатоліївна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	400
<i>Карпеко Надія Миколаївна</i> ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД	403
<i>Квашиук О. В.</i> УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД	406
<i>Кеба Дмитро Анатолійович, Филюк Галина Михайлівна</i> ОБМЕЖЕННЯ СИСТЕМИ ЯК ФАКТОР РОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ДЕРЕВООБРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА	409
<i>Кінаш Ірина Петрівна</i> СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ	412
<i>Кісельов Олексій Олександрович</i> СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ МОБІЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ У ВІДНОВЛЕННІ ГАЛУЗЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ	414
<i>Климчук Олександр Васильович, Гречанюк Олександр Аркадійович</i> ВПЛИВ НЕЙРОМАРКЕТИНГУ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ВИБІР СПОЖИВАЧА	418
<i>Комаровський Андрій Андрійович</i> УПРАВЛІННЯ ДОВІРОЮ ДО ОЦІНОЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ПЕРЕДУМОВА МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ НЕРУХОМОСТІ	422
<i>Кондратюк Микола Валерійович</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ: ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ, ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ЛОГІСТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ	424
<i>Крамар Олег Михайлович, Крамар Руслана Іванівна</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	427
<i>Крамаренко Катерина Миколаївна, Франчук Назар Юрійович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	430
<i>Кривуненко Максим Аркадійович</i> РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	433
<i>Кривуненко Максим Аркадійович</i> ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	437
<i>Кудирко Людмила Петрівна</i> ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ СВАН НА ДЕКАРБОНІЗАЦІЮ ТА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ЄС	440

Кривуненко Максим Аркадійович
науково-педагогічний працівник, викладач
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна спричинила не лише масштабні фізичні руйнування виробничої, соціальної та транспортної інфраструктури України, а й суттєві втрати людського потенціалу. Для регіонів України наслідки війни мають неоднаковий характер: вони проявляються у скороченні чисельності населення, вимушеній міграції, втраті трудових ресурсів, погіршенні стану здоров'я, руйнуванні освітньої інфраструктури, зміні структури зайнятості та посиленні територіальних диспропорцій. У таких умовах людський капітал набуває значення не лише соціального чинника, а й стратегічного ресурсу відновлення та подальшого розвитку регіональної економіки.

Розглянемо людський капітал як сукупність сформованих і потенційних людських активів, що охоплюють фізичні, інтелектуальні, професійні та мотиваційні характеристики населення і визначають його продуктивні можливості в економічній діяльності [1]. Відповідно, людський капітал регіону не можна ототожнювати виключно з кількістю працездатного населення. Його якість визначається рівнем освіти та професійної підготовки, станом здоров'я, трудовою активністю, здатністю до набуття нових компетентностей, підприємницькою активністю та можливістю ефективно реалізувати набуті знання і навички на регіональному ринку праці. Такий підхід особливо важливий для повоєнного відновлення, оскільки відбудова фізичної інфраструктури сама по собі не забезпечує довгострокового економічного зростання без наявності відповідних людських ресурсів.

Дослідження регіонального людського капіталу України засвідчує наявність значної територіальної диференціації ще до початку повномасштабної війни. Регіони відрізнялися за чисельністю та якістю робочої сили, освітнім рівнем населення, демографічними характеристиками, станом здоров'я та можливостями зайнятості. Повномасштабна війна посилила ці відмінності, оскільки регіони перебувають у неоднакових умовах щодо масштабів руйнувань, інтенсивності міграційних процесів, безпекових ризиків і можливостей відновлення економічної активності [1]. Отже, стратегія відновлення людського капіталу не може бути однаковою для всіх областей і територіальних громад. Вона має враховувати специфіку демографічної структури, масштаби переміщення населення, стан локального ринку праці, освітній потенціал та безпекову ситуацію конкретного регіону.

Особливо гострою проблемою є демографічна складова людського капіталу. Війна посилила довготривалі негативні демографічні тенденції України, зокрема низьку народжуваність, високу смертність та зовнішню міграцію. За оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, станом на липень 2024 р. на підконтрольній Україні території проживало близько 31,5 млн осіб. Водночас станом на 1 грудня 2024 р. близько 4,2 млн українців перебували під тимчасовим захистом або мали статус біженця в державах Європейського Союзу [2]. Така ситуація

безпосередньо впливає на майбутню пропозицію робочої сили, структуру населення та спроможність регіонів забезпечувати економічне відновлення.

Міграційні процеси мають для людського капіталу подвійний ефект. З одного боку, вони зменшують чисельність населення та можуть призводити до втрати частини кваліфікованої робочої сили. З іншого боку, перебування українців за кордоном супроводжується накопиченням нового професійного досвіду, мовних, цифрових та організаційних компетентностей. Тому завдання регіональної політики полягає не лише у стимулюванні повернення населення, а й у створенні умов для продуктивної реалізації людського капіталу незалежно від форми його територіальної мобільності. Важливими передумовами повернення та економічної інтеграції населення є безпека, наявність гідної роботи, доступність житла, якість освіти та медичних послуг, а також можливість професійної самореалізації [2].

У цьому контексті відновлення людського капіталу має розглядатися як комплексний процес. Важливим є поєднання державної політики у сферах освіти, науки, зайнятості, соціального захисту, професійної підготовки та розвитку підприємництва. Для регіонів це означає необхідність переходу від фрагментарного фінансування окремих соціальних програм до системного управління людським капіталом як одним із ключових ресурсів розвитку. Відновлення освітньої інфраструктури має супроводжуватися підвищенням якості освіти, розвитком професійної та безперервної освіти, оновленням компетентностей працівників відповідно до потреб регіональних економік та посиленням взаємодії закладів освіти з бізнесом [3].

Важливим напрямом є формування відповідності між структурою людського капіталу та перспективною економічною спеціалізацією регіонів. Пововоєнне відновлення потребуватиме не просто збільшення кількості зайнятих, а працівників із компетентностями, необхідними для модернізації промисловості, будівництва, енергетики, транспорту, цифрової економіки, сфери охорони здоров'я та інших секторів. Тому регіональні стратегії розвитку мають передбачати прогнозування потреби в кадрах, розвиток професійної орієнтації, перепідготовку та підвищення кваліфікації населення. Це дасть змогу узгодити освітню політику з потребами місцевих ринків праці.

Водночас людський капітал є чинником не лише економічного зростання, а й стійкості регіонів. Дослідження розвитку людського капіталу в умовах децентралізації показує, що міжрегіональні диспропорції у його формуванні пов'язані з відмінностями соціально-економічного розвитку, інституційної спроможності громад та можливостей залучення ресурсів [4]. Отже, децентралізація створює можливості для більш локального управління людським капіталом, оскільки територіальні громади можуть враховувати власні демографічні, економічні та соціальні особливості під час визначення пріоритетів розвитку.

Перспективним є перехід до моделі, за якої інвестиції в людський капітал розглядаються як інвестиції у майбутню економічну спроможність території. До таких інвестицій належать видатки на освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку, цифровізацію, підтримку зайнятості, розвиток підприємництва, соціальну інклюзію та створення сприятливого середовища для самореалізації населення. На рівні територіальних громад інвестування у відтворення людського капіталу може формувати такі економічні ефекти як: підвищення якості

соціальних послуг, розширення податкової бази, посилення підприємницької активності та технологічної модернізації тощо [5].

Таким чином, стратегічне управління людським капіталом у повоєнний період доцільно здійснювати на трьох взаємопов'язаних рівнях. На національному рівні необхідно формувати сприятливі умови для демографічного відновлення, повернення та інтеграції населення, розвитку освіти, науки й системи охорони здоров'я. На регіональному рівні важливо узгоджувати розвиток людського капіталу зі структурною трансформацією економіки, інвестиційними пріоритетами та потребами регіональних ринків праці. На рівні територіальних громад необхідно забезпечувати адресне інвестування в освіту, здоров'я, зайнятість, цифрові компетентності, підприємництво та соціальну інфраструктуру.

Отже, людський капітал слід розглядати як один із базових стратегічних ресурсів повоєнного відновлення регіонів України. Його значення визначається тим, що саме люди забезпечують функціонування відновленої інфраструктури, створюють додану вартість, генерують інновації, започатковують підприємницькі проекти та формують інституційну спроможність територій. У зв'язку з цим ефективність повоєнної відбудови має оцінюватися не лише за масштабами відновлених об'єктів, обсягами інвестицій чи темпами фізичної реконструкції, а й за здатністю регіонів зберігати, відновлювати та примножувати людський капітал. Пріоритетами регіональної політики мають стати підвищення якості освіти, розвиток професійних компетентностей, підтримка здоров'я населення, створення продуктивних робочих місць, сприяння підприємництву, інтеграція внутрішньо переміщених осіб, створення умов для повернення українців з-за кордону та формування сприятливого середовища для професійної самореалізації. Саме комплексне поєднання цих напрямів створює передумови для переходу від простого фізичного відновлення територій до їх довгострокової економічної та соціальної трансформації.

Перелік використаних джерел

1. Антонюк В. П., Залознова Ю. С. Людський капітал регіонів України: проблеми відтворення в умовах гібридної та повномасштабної війни як загроза для повоєнного відновлення країни : монографія / за ред. Ю. С. Залознова. Київ , 2023. 175с.
2. Лібанова Е. М. Людський капітал України: втрати внаслідок війни і перспективи повоєнного відродження. Стенограма доповіді на засіданні Президії. Вісник НАН України. 2025. № 4. С. 39–50. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/206177>
3. Круглов В. В., Терещенко Д. А. Державна політика відновлення людського капіталу України в післявоєнний період. Освітня аналітика України. 2023. № 2 (23). С. 21–33. DOI: 10.32987/2617-8532-2023-2-21-33.
4. Амеліна Н., Редько Н., Жижом М. Розвиток людського капіталу як чинник економічного зростання регіонів України в умовах децентралізації. Сталий розвиток економіки. 2025. № 4 (55). С. 84–90. DOI: 10.32782/2308-1988/2025-55-12.
5. Тимкович О. І. Економічні результати інвестування у відтворення людського капіталу територіальних громад. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2026. № 85. С. 249–255. DOI: 10.32782/2522-1205-2026-85-33.

НАУКОВЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГАЛУЗЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ

**Збірник тез доповідей
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

24-25 вересня 2026 року

Головні редактори: *Побігун Сергій Андрійович*
Гривнак Богдан Любомирович

Відповідальні за випуск: *Микитюк Наталія Євгенівна*
Мосора Лариса Степанівна

Видавництво Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу
вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна
тел. (0342) 547266, факс (0342) 547139
<https://nung.edu.ua>, e-mail: admin@nung.edu.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
№18 від 12.03.2002 р.

Підписано до випуску 30.09.2026 р.

Формат 60×84 1/8

Гарнітура Times New Roman

Ум. др. арк. 112,41